

Nikodém: „Ako sa môže človek narodiť, keď je už starý?“ (Jn 3,4)

Katechéza o starobe (13): Pri generálnej audiencii v stredu 8. júna v katechéze o hodnote staroby sa Svätý Otec zameral na novozákonnú postavu Nikodéma a jeho dialóg s Ježišom o „narodení sa zhora“.

26.01.2023

Úvodom ku katechéze bolo čítanie z Jánovho evanjelia:

„Ježiš mu odpovedal: Veru, veru, hovorím ti: Ak sa niekto nenarodí zhora, nemôže uzrieť Božie kráľovstvo. Nikodém mu vravel: Ako sa môže človek narodiť, keď je už starý? Azda môže druhý raz vojsť do lona svojej matky a narodiť sa? Ježiš odpovedal: Veru, veru, hovorím ti: Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva. Čo sa narodilo z tela, je telo, a čo sa narodilo z Ducha, je Duch.“ (Jn 3,3-6)

Drahí bratia a sestry, dobré ráno!

Medzi najvýznamnejšie postavy starých ľudí v evanjeliách patrí Nikodém – jeden zo židovských vodcov –, ktorý chcel spoznať Ježiša, ale prišiel za ním tajne v noci (porov. Jn 3, 1-21). V Ježišovom rozhovore s Nikodémom sa objavuje jadro Ježišovho zjavenia a jeho spásonosného poslania, keď hovorí: „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby

nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život“ (v. 16).

Ježiš hovorí Nikodémovi, že na to, aby človek „uzrel Božie kráľovstvo“, musí sa „narodiť zhora“ (porov. v. 3). Nejde o to, aby sme sa znovu narodili, aby sme zopakovali svoj príchod na svet v nádeji, že nová reinkarnácia nám znovu otvorí možnosť lepšieho života. Toto opakovanie je nezmyselné. Naopak, vyprázdnilo by každý význam prežitého života, vymazala by ho, akoby to bol neúspešný experiment, zaniknutá hodnota, prázdnota na zahodenie. Nie, toto nie je to narodenie sa znova, o ktorom hovorí Ježiš: ide o niečo iné. Tento život je v Božích očiach vzácny: identifikuje nás ako stvorenia, ktoré Boh nežne miluje. „Narodenie sa zhora“, ktoré nám umožňuje „vstúpiť“ do Božieho kráľovstva, je zrodom v Duchu, prechodom cez vody do zaslúbenej zeme stvorenia zmiereného s Božou

láskou. Je to znovuzrodenie zhora, Božou milosťou. Nie je to opätovné fyzické narodenie.

Nikodém nerozumie tomuto narodeniu a argumentuje starobou na dôkaz jeho nemožnosti: ľudská bytosť nevyhnutne starne, sen o večnej mladosti sa natrvalo vzdáľuje, zostarnutie čaká každého narodeného v čase. Ako si možno predstaviť údel v podobe narodenia? Takto uvažuje Nikodém a nenachádza spôsob, ako chápať Ježišove slová. Toto znovuzrodenie, čo je to?

Nikodémova námietka je pre nás veľmi poučná. Vo svetle Ježišových slov ju totiž môžeme premeniť na objavenie poslania vlastného starobe. V skutočnosti staroba nielenže nie je prekážkou pre narodenie sa zhora, o ktorom hovorí Ježiš, ale stáva sa vhodným časom na osvetlenie tejto veci a vyslobodenie

sa z omylu o strate nádeje. Naša doba a kultúra, ktorá vykazuje znepokojujúcu tendenciu považovať narodenie dieťaťa za záležitosť čisto biologickej produkcie a reprodukcie ľudskej bytosti, pestujú potom mýtus večnej mladosti ako zúfalú posadnutosť neporušiteľným telom. Preto sa starobou v mnohých ohľadoch opovrhuje. Pretože nesie nezvratný dôkaz o rozlúčení sa s týmto mýtom, ktorý by nás chcel vrátiť do materského lona, aby sme boli navždy telom mladí.

Pre technológiu je tento mýtus atraktívnym vo všetkých smeroch: v očakávaní, že porazíme smrť, môžeme telo udržiavať pri živote liekmi a kozmetikou, ktoré spomaľujú, skrývajú, posúvajú starobu. Samozrejme, byť fit je jedna vec a druhá vec je živenie mýtu. Nemožno však poprieť, že pletenie si týchto dvoch pojmov vytvára zmätok v našej myslí. Zamieňanie si

blahobytu so živením mýtu o večnej mladosti. Tolko sa robí pre to, aby sme znovu získali mladosť: tolko maskovania, tolko chirurgických operácií, aby sme vyzerali mlado. Prichádzajú mi na myseľ slová jednej múdrej talianskej herečky [Anny] Magnaniovovej, keď jej povedali, že jej musia odstrániť vrásky. Ona na to: „Nie, nedotýkajte sa ich! Tolko rokov trvalo, kým som ich získala: nedotýkajte sa ich!“ Je to tak, vrásky sú symbolom skúsenosti, symbolom života, symbolom zrelosti, symbolom prekonanej cesty. Neodstraňujte ich, aby ste sa stali mladými, avšak mladými len tvárou: dôležitá je celá osobnosť, dôležité je srdce, a srdce zostáva s tou mladosťou dobrého vína, ktoré čím je staršie, tým je lepšie.

Život v smrteľnom tele je krásna „nedokončenosť“: ako niektoré umelecké diela, ktoré majú práve vo svojej nedokončenosti jedinečné

čaro. Pretože život tu dole je „iniciácia“, nie završenie: prichádzame na svet práve takto, ako reálni ľudia, ako osoby postupujúce vo veku, ale vždy skutočné. Život v smrteľnom tele je však príliš malý priestor a čas na to, aby sme si zachovali a naplnili najcennejšiu časť našej existencie v čase tohto sveta. Viera, ktorá prijíma evanjeliové ohlasovanie Božieho kráľovstva, ku ktorému sme určení, má mimoriadny prvý účinok, hovorí Ježiš. Umožňuje nám „uzrieť“ Božie kráľovstvo. Stávame sa schopnými skutočne vidieť mnohé znaky približovania sa naplnenia našej nádeje v to, čo v našom živote nesie znak určenia pre Božiu večnosť.

Sú to znamenia evanjeliovej lásky, ktoré v mnohých ohľadoch Ježiš osvetľuje. A ak ich môžeme „uzrieť“, môžeme aj „vstúpiť“ do kráľovstva tým prechodom Ducha cez vodu, ktorý znovuzrodzuje.

Staroba je stav, dopriaty mnohým z nás, v ktorom si zázrak tohto narodenia sa zhora môžeme dôverne osvojiť a urobiť ho vierohodným pre ľudské spoločenstvo:

nesprostredkúva nostalgiu za narodením v čase, ale lásku ku konečnému cieľu. Z tohto pohľadu má staroba jedinečnú krásu: kráčame k večnosti. Nikto sa nemôže vrátiť do materského lona, dokonca ani do jeho technologickej a konzumistickej náhrady. Z toho neplyní múdrosť, nepredstavuje to završenu cestu, je to umelé. Bolo by to smutné, aj keby to bolo možné. Starý človek kráča vpred, starý človek kráča k cieľu, k Božiemu nebu, starý človek kráča so svojou múdrosťou, akú zakúsil behom života. Staroba je preto osobitným časom na oslobodenie budúcnosti od technokratickej ilúzie biologického a robotického prežitia, ale predovšetkým preto, že nás otvára

nežnosti stvoriteľského a plodiaceho
Božieho lona.

Tu by som rád zdôraznil toto slovo:
nežnosť starých ľudí. Pozorujte
dedka alebo babičku, ako pozerajú
na svoje vnúčatá, ako ich pohladia: je
to neha slobodná od všetkých
ľudských skúšok, ktorá v ľudských
skúškach zvíťazila a je schopná
slobodne rozdávať lásku, láskyplnú
blízkosť človeka k ostatným. Táto
nežnosť otvára dvere k pochopeniu
Božej nežnosti. Nezabúdajme, že Boží
Duch je blízkosť, súcít a neha. Boh je
taký, vie pohladiť. A staroba nám
pomáha pochopiť tento Boží rozmer,
ktorým je neha. Staroba je osobitný
čas na vymanenie budúcnosti z
technokratickej ilúzie, je to čas Božej
nežnosti, ktorá tvorí, vytvára cestu
pre nás všetkých. Nech nám Duch
Svätý dá nanovo otvoriť túto
duchovnú – a kultúrnu – misiu
staroby, ktorá nás zmieruje
narodením sa zhora. Keď takto

uvažujeme o starobe, povieme si:
Ako je to možné, že táto kultúra
skartovania rozhoduje o skartovaní
starých ľudí, považujúc ich za
neužitočných? Starí ľudia sú poslami
budúcnosti, starí ľudia sú poslami
nežnosti, starí ľudia sú poslami
múdrosti prežitého života.
Napredujme a hľadme a starých ľudí.

*(Preložila: Slovenská redakcia
Vatikánskeho rozhlasu – Vatican
News)*

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/nikodem-
ako-sa-moze-clovek-narodit-keď-je-uz-
sary-jn-3-4/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/nikodem-ako-sa-moze-clovek-narodit-keď-je-uz-sary-jn-3-4/) (09.08.2025)